

KOSSUTH LAJOS BESZÉDE 1848. ÁPRILIS 8-ÁN AZ ÚJVIDÉKI SZERB KÜLDÖTTEK ELŐTT

Uraim! érdemes polgártársaim! Kik ezen kérelem levelet benyújtották, tisztelt szónokuk által már megemlítették, miképen örömmel tapasztalják, hogy kívánataik sok részben az országgyűlésnek eddigi intézkedései által megelőztek. Magam is úgy látom, hogy megelőztettek, mert igen természetes, hogy ez ország nem lehet szabad a nélkül, hogy a szabadságot valódi értelmében ne fogja föl. Valódi értelme pedig a szabadságnak az: hogy nem kasztokat, nem privilegiumokat, hanem a honnak lakosait összesen ismerve, azok nyelv- és valláskülönbség nélkül részesíttessenek a közszabadság közaldásában. – Az ország egységének egy kapcsa multhatatlanul az, hogy a haza közéletének diplomatikai nyelve a magyar legyen, és azt gondoltam, hogy a magyar nemzet, midőn ezen alapon a magyar szabadságot minden polgártársaira különbség nélkül kiterjeszti, midőn őszintén bevallja azon elvet, hogy minden népségnek a maga nyelvét s annak belügyeiben, egyházi dolgaiban szabad használatát tiszteli: azt hiszem, azáltal a magyar nemzetnek – ha a honnak más nyelvű lakosai igazságosak – megszilárdítását eszközölte: – mert a mely nemzet mindent megoszt, szabadságot, jogot, és tiszteli a külön nyelveknek tökéletes szabad kifejlődését és maga körében használatát, az, ha azt mondja: egy országban százféléleképen nem lehet beszélni, hanem egy nyelvnek kell lenni, és Magyarországbán magyarnak, mert magyar; a szabadság, mely megosztatott, méltánylásra találhat minden nyelvű polgártársainál. – Mi a vallás függetlenségét illeti: ez iránt az országgyűlés gondoskodása tudva van. Kimondatott a köteles viszonság, egyenlőség és minden a jelen körülmények közt azon korlátton innen, melyet magának az országgyűlés törvényül tűzött ki, hogy a reform kimondott nagy elvének részletesebb rendezésébe bocsátkozni nem érzi magát hivatottnak, mert a privilegizált osztályok küldötteiből áll. E

dolgokról pedig a nemzet képviselőinek kell intézkedni, tehát a jelen országgyűlés teendői addig terjednek, miszerint megtegye azt, hogy a nemzet képviselői, szabadon intézkedendők az ország dolgairól, összejöhessenek, és addig a rend és szabadság gyakorlati életbeléptetése biztosíttassék. Mennyire megengedték a korlátok, vallás tekintetében az egyenlőség, a viszonyosság alapján részletes intézkedések tétettek azon tisztelt polgártársainkra nézve is, kik a keleti ritust tartják a keresztény egyházban. A mi még hátra van, reménylem, hogy megkülönböztetve annak kétféle természetét, oly bizonyosan teljesülni fog, hogy tisztelt polgártársaink e részben legnagyobb megnyugvással lehetnek. Említém a dolgok természetének különbségét. Kettő lehet, mit adni kell szerb polgártársainknak. Az egyik helyreállítása azon szabadságok gyakorlatának, melyek eddigi törvényeken alapszanak, és melyek ha teljesezésbe nem vétettek, a volt kormánynak kell tulajdonítani. Az ilyeneknek orvoslására törvény nem kell, mert miután a magyarnak van felelős miniszteriuma, azzal egyszermind ki van mondva, hogy a miniszterium eszméjének természetében fekszik, hogy törvénytelenéget túrni nem szabad, és orvosolni kell neki minden sebeket, melyek akárkin is elkövetettek. – Tehát e tekintetben törvényre szükség nincs, a kormány tartozik megtenni és fogja is megtenni, mert különben azon felelősségnek tenné ki magát, hogy megszegte a nemzetnek benne vetett bizodalját. – Mi azon jogoknak megadását illeti, melyekre nézve részletesebb törvényczikk szükséges, beláthatja mindenki, hogy már többet tenni bajosan lenne; de megnyugtatósára polgártársainknak fog vezetni, mert az egyházi közgyűléseknek összehívását, megvallom, részemről a kormány kötelességei közé számítom és azt gondolom, hogy a mi reformokra szükség volna: egyházi dolgok, alapítványi ügyek, nevelési ügyek tekintetében, az polgártársaink megnyugtatósára úgy fog történni leginkább, ha az országgyűlés nem önkényesen intézkedik, hanem a gyülekezetek meghallgatásával és véleményök ismeretével. És az állam ne terjessze ki avatkozását egyébre, mint a mi az állam egységének biztossága tekintetéből szükséges. Tehát midőn azt gondolom, hogy az országgyűlésnek mihamarőbbi összehívása úgy is megtörténik, a legcélszerűbb mód van szolgáltatva akként intézkedni, mint az reájok nézve a legjobb lesz. Mi az országgyűlési képviseletet illeti, akként vélekedem, hogy nyelv- és valláskülönbőség nélkül, a népképviselet iránt alkotott törvény egyenesen a polgári egyéniségek számát vevén alapul, e tekintetben már többé Magyarországon senkinek panasza nem lehet, legalább az elvre nézve nem, hanem csak annyiban lehet panasz, ha a felosztás itt vagy amott hiányos. Hiányos lehet pedig a felosztás, mert statisztikai adataink nem voltak. Reménylem azonban, hogy e méltányossághoz közelít a felosztás, s ennek alapján nemzeti gyűlés alakul, mely minden ajkuaknak és minden helyzetűeknek érdekeit eléggé képviselni fogja, arra nézve, hogy a hol hiány és tévedés van,

tüstént megigazíttassék és kijavíttassék. Ugy van a hivatalviselés tekintetében is, mi a petitióban szinte említették. Azt gondolom Magyarországon ezentul a hivatalok viselésére nézve nem szabad annak határozni, hogy valaki minő nyelven beszél házi körében, s melyik templomban imádjá istenét. Nem szabad a nepotismusnak, protectionának és kasztok érdekeinek befolyással lenni, hanem annak: alkalmas-e valaki s megérdemli-e a nemzet bizodalját. Ezen szempontból véve a dolgot, ha akármely nyelvű polgártársaink azt mondanák, hogy reájok legyen tekintet a hivatalok osztásában, azt mondom: ezzel keveset mondtak. Nem reájok kell tekinteni, hanem a képességre, mely bennök föltaláltatik. A szabadság közzétételével lehullottak a korlátok, melyek eddig homályra kárhoztatták a legdúsabb tehetséget is. Most szabad a tér mindenkinek. A sajtó azon eszköz, mely által az ész kivivhatja magának a legalacsonyabb körből a nemzet összes bizodalját. A közelebbi országgyűlésre is csak a bizodalom alapján fognak a törvényhozási terembe férfiak küldetni, s mutasson föl valaki 8 férfit közülok, kik például miniszterségre alkalmasak, nem tekintve arra: a szerb nyelvet beszélik-e vagy nem, ha a szükség úgy hozza magával, meg is fognak választatni.

Egyébiránt megvallom, hogy e mellett kötelességei közé számítom a miniszteriumnak azt, mennyiben a vallásos érdekek kiegyenlítése tekintetéből is talán aprólékos viszonyok ismerete megkívántatik, ha a kormány jól akar kormányozni, – mert hiszen görög vallásu polgártársaim egyházi dolgaira nézve általam benyújtott törvényjavaslat alkalmával is pirulva voltam kénytelen megvallani, hogy nem tudom meghatározni, jó-e azon eszköz, melyet javaslok, és azért másokat kellett megkérdezni –, kötelességéhez tartozik a kormánynak magát hivatalokban alkalmas egyénekkel úgy ellátni, hogy minden viszonyok kellő megismerésére nézve elegendő organumokkal birhasson. – Mi végre a határörvidéket illeti: azt gondolom, hogy tisztelt polgártársaimnak az iránti kívánsága az ország's az összes nemzet különbségnélküli kívánsága, oly jogszerű kívánság, melynek teljesülni kell, melyet semmi intrigue nem gátolhat. Hogy gyakorlati alkalmazása tekintetében nehézséggel jár, melyet 24 óra alatt rögtön eloszlatni nem lehet, tagadhatatlan. Hanem, hogy az országgyűlés azon szempontból indult ki, megmondotta akkor, midőn a népképviselési törvény alkotott. Megmondottam akkor, hogy képviselve legyenek a határörök, és adassék meg nekik a törvényhozásban azon kellő befolyás, hogy politicai organisatiójuk tekintetében az átalakulás jobb, czélszerűbb s boldogítóbb módon, tehát az ő tanácsuk következtében megtörténhessek a legközelebbi alkalommal.

En tehát ezeket nem tartván fölöslegesnek előrebocsátani, azt indítványozom, miszerint a ház ezen petitiót a miniszteriumhoz utasítani méltóztatnék a végett, hogy a mennyiben olyan panaszok forognak fenn, melyek törvénysértést foglalnak magokba a multa nézve, azokat orvosolja meg a kormány.

Mennyire pedig olyan dolgok forognak fenn, melyek törvényhozás intézkedését kívánják, azokra nézve a legközelebbi országgyűlésnek, az illetők meghallgatása mellett, a kellő javaslatokat előterjeszteni ismerje kötelességének.

Kossuth Ferenc jegyzete:

Április 8-án. – Az újvidéki szerbeknek, Kosztics Sándor vezetése alatt, a kerületi ülésen megjelent küldöttségéhez intézett beszéd. – Thim József „Dél-magyarország önvédelmi harcza” című könyvének 14-ik lapján, a szerző, a szerbek pozsonyi küldöttségéről szólva, azt írja, hogy a pozsonyi országházban nyilvánosan lefolyt aktus után Kossuth a küldöttséget *egymellékterembe* vezette; hol bizalmas eszmecsere között azt mondta: „*úgy hát döntsön közöttünk a kard!*” – Körülbelől hasonló módon írja ezt le Horváth Mihály is „Huszonöt év Magyarország történetéből” cz. műve II. kötetének 702–703. lapján (Genfi kiadás 1864), csakhogy ő a titkos értekezleten még Sztratimirovics Györgyöt is szerepelteti. E munkának abban a példányában, mely Kossuth könyvtárában volt, a 702-ik lapon, a következő széljegyzet olvasható: „*Ez az egész magánértekezlet mese. Soha életemben nem beszéltem Sztratimirovicssal 1865-ig.*” – Kossuth meghatalmazta Herman Ottót, hogy nyilatkoztassa ezt ki az ő nevében. Az ősz tudós megtette ezt és hozzáfűzte még, a Kossuthtól hallottak nyomán azt is, hogy ennek az állítólagos magánértekezletnek még physikai lehetősége sem volt, a mennyiben a pozsonyi országháznak oly mellékhelyisége, a melyben ily értekezlet lefolyhatott volna, nem is volt. Ennek daczára az 1898-ban, tehát jóval Herman Ottó nyilatkozatának megjelenése és Kossuth Lajos halála után kiadott történelmi munkában, a dr. Szilágyi Sándor szerkesztésében megjelent „Magyar Nemzet Története” cz. mű X-ik kötetének, 58-ik oldalán, a következőket olvasom: „Ápril 8-án a kerületi ülés az újvidéki szerbek küldöttségét fogadta. Szónokuk, Kosztics Sándor, szent ígéretet tett nevükben, hogy a szerbek ezentúl csak Magyarorszáért s a magyarokért élnek, halnak. Előterjesztette az Újvidéken márczius 27-én (6-naptár szerint 15-én) elfogadott tizenhat pontot. Kossuth kiemelte, hogy némely óhajításukat az országgyűlés megelőzte. A küldöttség valódi szándékai azonban jobban kitűntek a *magánértekezleten*, hol, nem nagyon elburkoltan, az 1790-ik évi illyr kancelláriához hasonló külön kormányt, nemzetiségük számára tehát külön területet sürgettek. Sztratimirovics Györgynek, ki azzal fenyegetődött, hogy kérelmük megtagadása esetében máshol keresnek meghallgatást, a türelméből kifogyott Kossuth végre azzal felelt, hogy köztük akkor a kard dönt.” – Szükségesnek tartom ezt itt helyreigazítani. Szükségesnek nemcsak azért; mert ez az állítás a tényeknek nem felel meg, de azért is, mert Kossuth Lajos a legmesszebb menő jóakarattal volt eltelve a nemzetiségekkel szemben, és csak augusztus hó 26-án, Drágos képviselőnek, az oláhok üldöztetése iránt tett

interpellációjára adott válaszában – mikor már minden forrott, vagyis mikor már a nemzetiségek nyílt lázadásban törtek volt ki – használta először ezt az erős kifejezést.

Kossuth Lajos iratainak XI., egyben beszédeinek első (1832–1849 között megtartott) kötetéből. Budapest, 1905